

Nikos Gatsos

Visat núm. 4
(octubre 2007)

por Montserrat Franquesa i Joaquim Gestí

Nikos Gatsos (1911-1995) forma part de l'anomenada «generació de 1930». És la d'aquells autors (Seferis i Elitis en són els més coneguts) que van fer entrar la poesia grega en la modernitat literària amb la conquesta de noves expressions manllevades a les literatures occidentals i, paral·lelament, van desvestir-la de l'ornamentació buida de la generació anterior, la de 1890.

A diferència de Seferis o Elitis, que es van veure afavorits amb la concessió del Premi Nobel de Literatura, l'obra de Gatsos no ha transcendit gaire les fronteres del seu país, en part perquè la seva producció poètica, en sentit canònic, és més aviat escassa. En canvi, el nombre de poemes solts que va escriure per als músics de diverses generacions és enorme. L'obra de Gatsos, doncs, exemplifica prou bé aquest sincretisme entre innovació i fidelitat literàries: d'una banda, *Amorgòs*, amb la presència del surrealisme i l'escriptura automàtica; de l'altra, la pròpia tradició, a les lletres de nombroses cançons escrites expressament per a ser musicades.

Nikos Gatsos va néixer el 1911 a la regió d'Arcàdia. Després de la mort del seu pare es traslladà amb tota la família a Atenes, on estudià filologia. Entre el 1935 i el 1936 viatjà pel sud de França i visqué a París. La seva primera aparició literària data de 1931, amb el poema «De la soledat», que es publicà a *Nova Estia*. També en aquesta època freqüentà el cercle de la revista *Lletres Noves*, on treballà com a crític literari i conegué Seferis, Elitis i la resta de poetes de la generació dels trenta. L'any 1943 publicà *Amorgòs*, considerada l'obra més important de l'hiperrealisme poètic grec i que tingué gran influència tant en els autors de l'època com en els posteriors.

Després d'*Amorgòs*, la seva producció en forma de reculls poètics s'aturà. Publicà tan sols tres poemes més: *Elegia* (1946), *El cavaller i la mort* (1947) —al·legat antimilitarista inspirat en un gravat d'Albert Dürer— i *Cançó del temps antic* (1963) —dedicada a Seferis i que és un comentari en clau lírica de la poesia d'aquest autor. A partir dels cinquanta començà a treballar per a la Ràdio Nacional Grega i es dedicà a la traducció d'obres teatrals per al Teatre Nacional i el Teatre Artístic, on es representaren versions seves de Lorca, O'Neill, Strindberg, Lope de Vega o Tennessee Williams. Paral·lelament començà a escriure el que s'ha de considerar el corpus més important de la seva obra posterior, els més de quatre-cents poemes, en col·laboració amb els principals músics i compositors del país, com ara Manos Hatzidakis, Stravos Xarkhakos o Mikis Theodorakis, que posaren música als seus versos.